

Wprowadzenie

Rodzina wielokulturowa to mała grupa społeczna, składająca się z rodziców oraz ich dzieci, którzy deklarują pochodzenie z (przynależność do) dwóch (lub więcej) odmiennych, większych całości kulturowych.

Naukowe zainteresowanie małżeństwami i rodzinami wielokulturowymi koncentruje się przede wszystkim wokół funkcjonowania par odległych kulturowo i przedstawiania tego zjawiska w kontekście relacji między odrębnymi tradycjami, z których wywodzą się współmałżonkowie. Wątek ten eksponowany jest szczególnie w odniesieniu do różnic i konfliktów powstających na tle religijnym oraz negocjacji dotyczących wzorów socjalizacji kulturowej i integracji dzieci pochodzących ze związków mieszanych.

Rodzina uwikłana w różnice kulturowe, zarówno w obrębie jej samej, jak i poza nią, stanowi złożone i wielowymiarowe środowisko wychowawczego oddziaływania. Owe różnice kulturowe kreują bowiem przestrzenie autoidentyfikacji osobowej, społecznej i kulturowej członków rodziny, także w perspektywie międzypokoleniowej transmisji. Najważniejszy w funkcjonowaniu jest zatem potencjał kulturowy rodziny, który można rozpatrywać w dwóch perspektywach – rodzinnej i społecznej.

Małżeństwa wielokulturowe stają się czynnikiem prowadzącym do transformacji społecznej: wzrostu zróżnicowania i przekraczania czy wręcz zacierania granic grup kulturowych, zwłaszcza poprzez wyłaniające się mieszane tożsamości dzieci urodzonych w rodzinach wielokulturowych.

Takie małżeństwa zawiera z roku na rok coraz więcej Polek i Polaków. Z jednej strony jest to spowodowane na przykład większymi niż 30 lat temu możliwościami migracyjnymi Polaków, a z drugiej strony nasilającymi się na terenie Polski kontaktami międzykulturowymi. Spowodowane jest to rosnącym zjawiskiem imigracji cudzoziemców do Polski po wstąpieniu naszego kraju do Unii Europejskiej, dzięki czemu Polska stała się krajem bardziej atrakcyjnym dla obywateli spoza Unii. Ponadto globalizacja umożliwiająca podróże, wymiany studenckie czy korzystanie z portali internetowych o zasięgu globalnym – wszystko to przyczynia się do zawierania małżeństw i powstawania rodzin wielokulturowych.

Prezentowany zeszyt czasopisma „Studia Paedagogica Ignatiana” podejmuje zagadnienia szeroko rozumianego funkcjonowania rodzin wielokulturowych. Zbiór prezentowanych opracowań stanowi istotny wkład w tworzenie wiedzy w badanym zakresie.

Najważniejszym procesem, od którego należy rozpocząć analizy funkcjonowania rodzin wielokulturowych, jest kształtowanie się tożsamości kulturowej ich członków. To właśnie jestestwo człowieka, jego osobowość, a w jej ramach tożsamość, jest wynikiem funkcjonowania w konkretnej rodzinie. Problemowi tożsamości kulturowej zostały poświęcone trzy artykuły.

W pierwszym artykule, pt. *Rodzina i konstrukcje tożsamości młodzieży w warunkach pogranicza*, Alina Szczurek-Boruta przedstawia analizę dotyczącą znaczenia rodziny w konstruowaniu tożsamości jednostki (na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych wśród rodzin z Cieszyna [polska część Śląska Cieszyńskiego] oraz rodzin z Zaolzia [czeska część Śląska Cieszyńskiego]).

Problem kształtowania tożsamości człowieka w rodzinach wielokulturowych został także podjęty w pracy Adeli Kożyczkowskiej pt. *„Czułem, że dwie kultury rywalizują o moją tożsamość”. Rodziny dwukulturowe jako przestrzeń dyskursywnego wytwarzania tożsamości*. Celem artykułu jest rozpoznanie warunków konstruowania tożsamości człowieka (dziecka/dorosłego) w rodzinach dwukulturowych kaszubsko-polskich.

Kolejni autorzy, Gabriel Alberto Ceballos Rodríguez i Mare Ainsaar, w artykule pt. *Influence of Parenthood on Ethnic Identity: A Qualitative Study Among Parents of Mixed Ethnic Background Children in Estonia*, analizują wpływ rodzicielstwa na świadomość

tożsamości etnicznej wśród rodziców dzieci z różnych środowisk w Estonii.

Z kolei Irena Bogoczová w artykule *Jeden dom, dwa języki* porusza temat domowej (rodzinnej) dwujęzyczności i zajmuje się kwestią, w jakim języku powinno się wychowywać dziecko (dzieci) w środowisku wieloetnicznym i wielojęzycznym. Przykładem takiego środowiska jest Zaolzie, czyli czeska część Śląska Cieszyńskiego.

W artykule pt. *Macierzyństwo po żydowsku w narracjach matek żyjących w Polsce* Agnieszka Krawczyk i Magdalena Matusiak-Rojek charakteryzują style macierzyństwa i ukazują wpływ transferu kultury pochodzenia i wychowania na pełnienie roli rodzicielskiej przez kobiety pochodzenia żydowskiego.

Wątek żydowskiej tożsamości został również przedstawiony przez Agnieszkę Krawczyk w artykule *Wydarzenia przełomowe w życiu bohaterów filmu „Cud purymowy”*. Losy bohaterów interpretowane są w odniesieniu do struktur procesowych wyróżnionych przez Fritza Schützego.

W dziale raporty z badań umieszczone zostały dwa artykuły badawcze. Pierwszy z nich, autorstwa Agnieszki Knap-Stefaniuk, pt. *Managers' Power and Its Sources in Managing People in Multicultural Teams: The Results of Interviews with the Czech, Portuguese, and French Managers*, przedstawia sposoby definiowania pojęcia „władzy” przez menedżerów czeskich, portugalskich i francuskich, określenie stosowanych przez nich źródeł władzy, a także wykazanie wpływu władzy menedżerów na zarządzanie ludźmi w zespołach zróżnicowanych kulturowo.

Drugi tekst umieszczony w tym dziale, zatytułowany *Integracja pomiędzy imigrantami a społeczeństwem przyjmującym (na przykładzie Krakowa)*, którego jestem autorką, przedstawia problem integracji imigrantów w Polsce, który opisano za pomocą przeprowadzonych w 2022 roku badań przeprowadzonych wśród imigrantów mieszkających w Krakowie.

W dziale recenzyjnym zamieszczono dwie recenzje. Pierwsza, autorstwa Cypriana Rogowskiego, omawia książkę Janusza Mariańskiego *Pluralizm społeczno-kulturowy jako megatrend a religijność i moralność. Studium socjologiczne*. Druga, autorstwa Władysławy Szulakiewicz, to recenzja książki Stefana Kieniewicza pt. *Pamiętniki*, opracowanej i przygotowanej do druku przez Jana Kieniewicza.

Jako redaktorka tematyczna tego zeszytu czasopisma „Studia Paedagogica Ignatiana” wyrażam nadzieję, że lektura zamieszczonych w nim artykułów przyczyni się do poszerzenia Państwa wiedzy z zakresu funkcjonowania małżeństw i rodzin wielokulturowych, oraz szerzej – społeczeństw wielokulturowych.

ADRES DO KORESPONDENCJI

Dr Ewa Sowa-Behtane
Akademia Ignatianum w Krakowie
Instytut Nauk Pedagogicznych
e-mail: ewa.sowa@ignatianum.edu.pl